
Podstawy kryptografii

Sieci komputerowe

Wykład 12

Marcin Bieńkowski

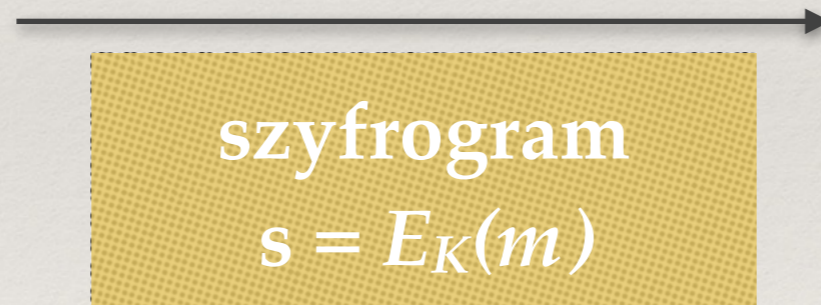
Szyfrowanie asymetryczne

Poprzednio: szyfrowanie symetryczne

- ❖ Publiczny algorytm szyfrujący E parametryzowany kluczem K .
- ❖ Publiczny algorytm deszyfrujący D parametryzowany kluczem K , taki że $D_K(E_K(m)) = m$ dla każdego tekstu jawnego m i klucza K .
- ❖ Alicja i Bob ustalają pewien wspólny klucz K .

zna klucz K i tekst jawny m

zna K

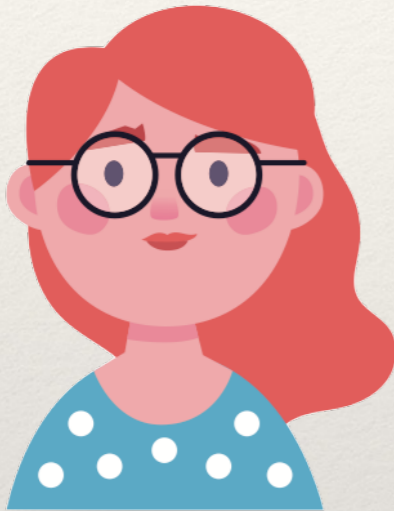
oblicza $D_K(s) = D_K(E_K(m)) = m$

Szyfrowanie symetryczne: w poprzednim odcinku

- ❖ **Główny problem:** jak ustalić wspólny klucz K ?
- ❖ Można przesłać innym kanałem (*zabezpieczonym*).
 - ♦ Zazwyczaj niepraktyczne lub / i drogie.

Szyfrowanie asymetryczne: założenia

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

zna klucz B i tekst jawny m

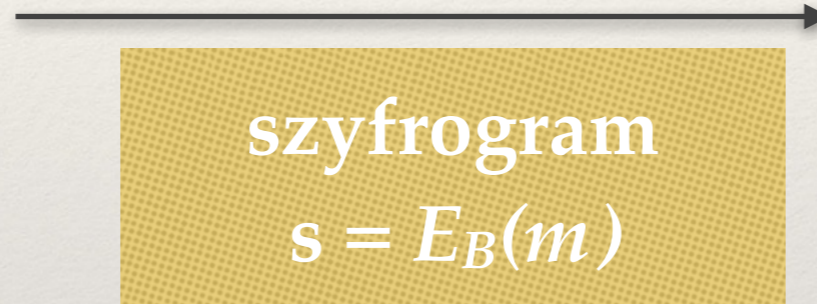
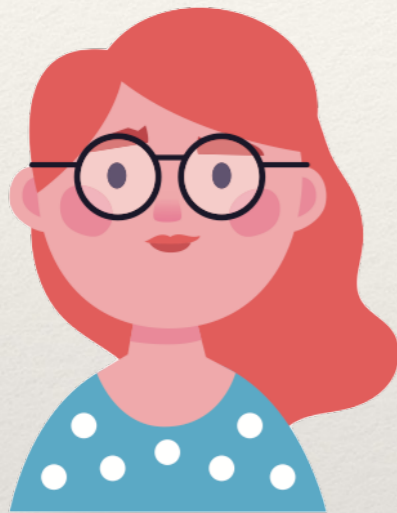

zna klucze b i B

Istnieje (publiczny) algorytm szyfrujący E i deszyfrujący D , taki że dla dowolnej wiadomości m zachodzi $D_b(E_B(m)) = m$

Szyfrowanie asymetryczne: założenia

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

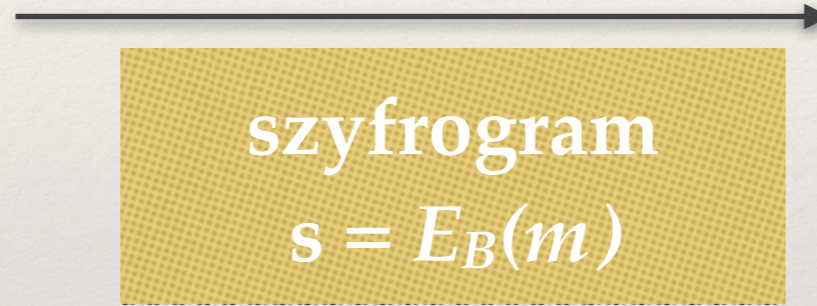
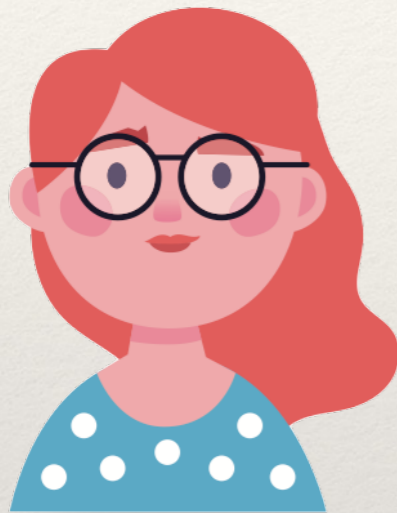
zna klucz B i tekst jawny m

zna klucze b i B

oblicza $D_b(s) = D_b(E_B(m)) = m$

Szyfrowanie asymetryczne: założenia

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

zna klucz B i tekst jawny m

zna klucze b i B

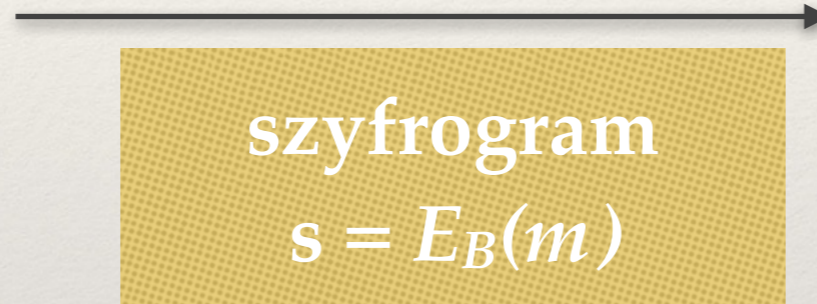
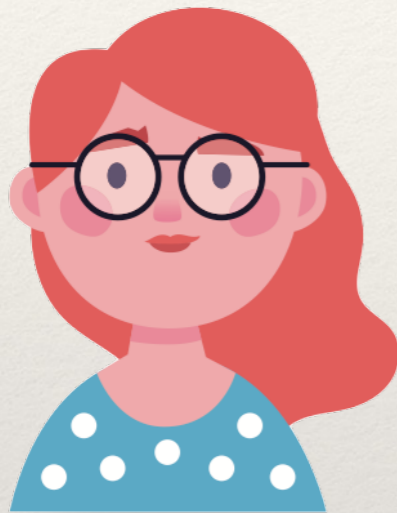
oblicza $D_b(s) = D_b(E_B(m)) = m$

zna B , podsłuchuje $s...$

Szyfrowanie asymetryczne: założenia

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

zna klucz B i tekst jawny m

zna klucze b i B

Istnieje (publiczny) algorytm szyfrujący E i deszyfrujący D , taki że:

- ❖ dla dowolnej wiadomości m zachodzi $D_b(s) = D_b(E_B(m)) = m$,
- ❖ b i m są trudno obliczalne na podstawie B i s .

Inne spojrzenie

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

- ❖ Szyfrować wiadomości może **każdy** znający klucz publiczny B .
- ❖ Deszyfrować te wiadomości może **tylko** znający klucz prywatny b .

Inne spojrzenie

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

Idea: pewne odwracalne operacje
są szybsze niż ich odwrotności

Mnożenie dwóch liczb pierwszych
vs rozkład na czynniki

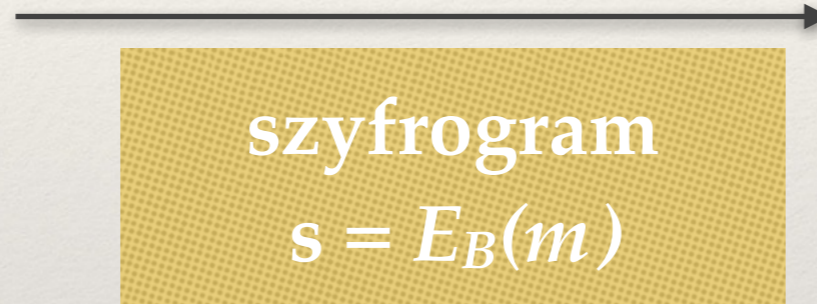
- ❖ Szyfrować wiadomości może **każdy** znający klucz publiczny B .
- ❖ Deszyfrować te wiadomości może **tylko** znający klucz prywatny b .

Algorytm RSA

notatki

Szyfrowanie asymetryczne: jeszcze raz

Bob ma klucz publiczny B (na stronie internetowej)
i klucz prywatny b (w sejfie)

zna klucz B i tekst jawny m

zna klucze b i B

Istnieje (publiczny) algorytm szyfrujący E i deszyfrujący D , taki że:

- ❖ dla dowolnej wiadomości m zachodzi $D_b(s) = D_b(E_B(m)) = m$,
- ❖ b i m są trudno obliczalne na podstawie B i s .

Uwierzytelnianie

Uwierzytelnianie (potwierdzanie tożsamości)

szyfrogram
 $s = E_B(m)$

zna klucz B i tekst jawny m

ma klucz publiczny B
i prywatny b

Co wiedzą poszczególne osoby?

- ❖ Alicja nie musi sprawdzać, czy po drugiej stronie jest Bob, bo i tak szyfrogram może zdeszyfrować tylko Bob
- ❖ Ale Bob nie wie, kto wysłał wiadomość!

Uwierzytelnianie (potwierdzanie tożsamości)

szyfrogram
 $s = E_B(m)$

zna klucz B i tekst jawny m

ma klucz publiczny B
i prywatny b

Co wiedzą poszczególne osoby?

- ❖ Alicja nie musi sprawdzać, czy po drugiej stronie szyfrogram może zdeszyfrować tylko Bob
- ❖ Ale Bob nie wie, kto wysłał wiadomość!

Tego problemu nie było w szyfrowaniu symetrycznym, bo sensowną wiadomość mogła wysłać tylko osoba znająca klucz K

Algorytmu RSA jeszcze raz

- ❖ **RSA używa tej samej funkcji szyfrującej i deszyfrującej: $E = D$**
 - ♦ W szczególności dla pary kluczy B i b zachodzi nie tylko $E_b(E_B(m)) = m$, ale też $E_B(E_b(m)) = m$.
- ❖ **$E_b(m)$ - podpis cyfrowy wiadomości m**
 - ♦ Nie do końca prawda; za chwilę zmodyfikujemy tę definicję.
 - ♦ Tylko Bob (posiadacz klucza prywatnego b) może dla wiadomości m wygenerować podpis $E_b(m)$.
- ❖ **Weryfikacja podpisu (czy Bob jest nadawcą?)**
 - ♦ Mamy parę wiadomość m i podpis $p = E_b(m)$, znamy klucz publiczny B .
 - ♦ Sprawdzamy, czy $m = E_B(p)$.

Jak wykorzystać podpis w uwierzytelnianiu?

Oto dowód, że
jestem Alicją:
 $(X, E_a(X))$

klucz publiczny A i prywatny a

Zna A

- ❖ Tylko Alicja jest w stanie dla danego X wygenerować podpis $E_a(X)$.

Jak wykorzystać podpis w uwierzytelnianiu?

Oto dowód, że
jestem Alicją:
 $(X, E_a(X))$

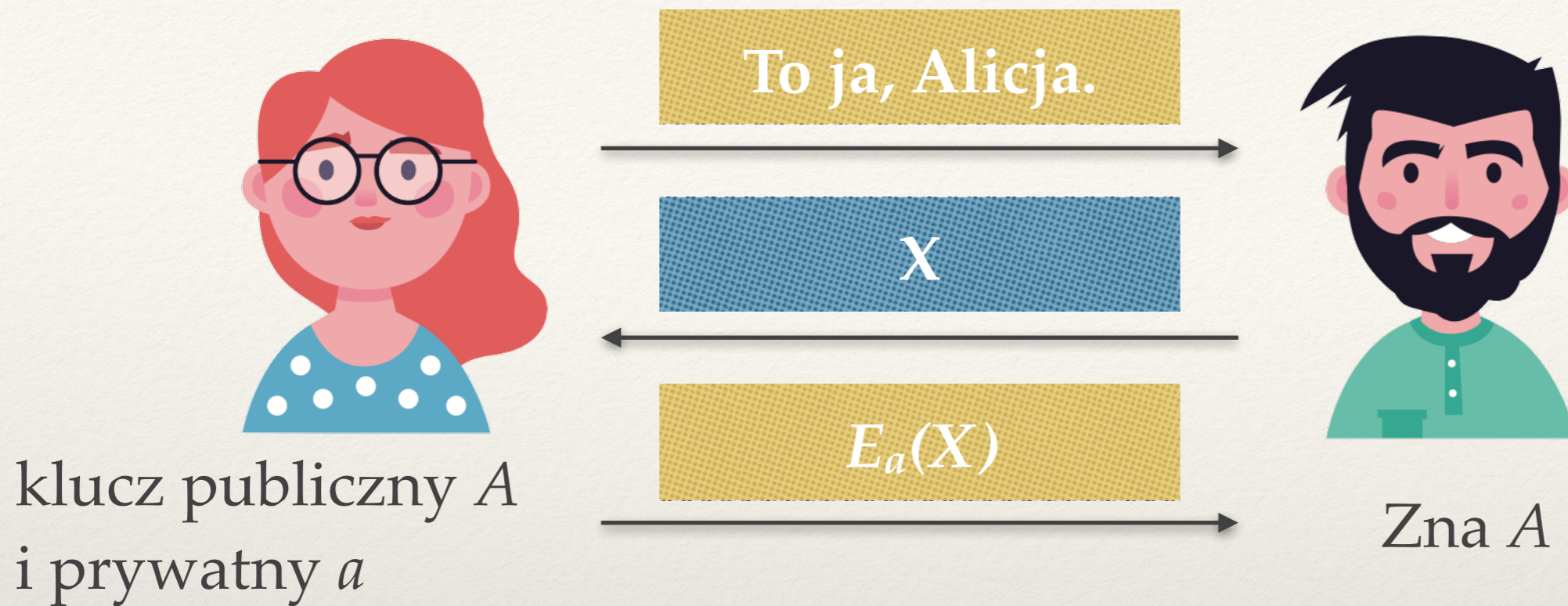

klucz publiczny A i prywatny a

Zna A

- ❖ Tylko Alicja jest w stanie dla danego X wygenerować podpis $E_a(X)$.
- ❖ Ale powyższy protokół jest podatny na **atak powtórzeniowy**:
adwersarz może nagrać całą parę $(X, E_a(X))$ i wykorzystywać ją do udawania Alicji.

Uwierzytelnianie za pomocą podpisu cyfrowego

- ❖ Bob wybiera unikatowe, wcześniej niewykorzystywane X .
- ❖ Alicja udowadnia w ten sposób że zna klucz prywatny a .

Podsumowanie: wysyłanie wiadomości m

klucz publiczny A
i prywatny a

klucz publiczny B
i prywatny b

- ❖ Podpisywanie: wiadomość + podpis kluczem prywatnym Alicji: $(m, E_a(m))$
- ❖ Szyfrowanie: wiadomość zaszyfrowana kluczem publicznym Boba: $E_B(m)$

Standard PGP (Pretty Good Privacy)

Efektywność podpisów

- ❖ **Podpis definiowaliśmy jako: $E_a(m)$**
 - ♦ Alicja wysyła parę $(m, E_a(m))$
 - ♦ Wady: rozmiar podpisu jest rzędu rozmiaru wiadomości + podpisywanie długo trwa.
- ❖ **Rozwiązanie stosowane w praktyce:**
 - ♦ Podpis to $E_a(h(m))$, gdzie h to kryptograficzna funkcja skrótu.
 - ♦ Bezpieczeństwo wymaga również, żeby trudno było znaleźć kolizję dla funkcji h .

HMAC a podpisy cyfrowe

- ❖ HMAC (Message Authentication Code)
 - ♦ m = wiadomość
 - ♦ s = sekret znany nadawcy i odbiorcy.
 - ♦ $\text{HMAC} = h(s \# h(s \# m))$
- ❖ HMAC można też wykorzystać do uwierzytelniania wiadomości.
- ❖ Konieczny jest wspólny sekret s .
- ❖ HMAC nie jest podpisem cyfrowym:
 - ♦ może go wykonać każda osoba znająca s ,
 - ♦ zweryfikować może go tylko osoba znająca s .

Dystrybucja kluczy publicznych

Skąd wziąć czyjś klucz publiczny? (1)

- ❖ **Szyfrogram $E_B(m)$**
 - ♦ tworzymy wykorzystując klucz publiczny B
 - ♦ może go odczytać tylko osoba znająca pasujący klucz prywatny b
 - ♦ **skąd wiemy, że taką osobą jest Bob?**

- ❖ **Podpis $E_a(m)$ dla wiadomości m**
 - ♦ możemy zweryfikować kluczem publicznym A
 - ♦ może go wygenerować tylko osoba znająca pasujący klucz prywatny a
 - ♦ **skąd wiemy, że taką osobą jest Alicja?**

- ❖ **Musimy mieć sposób powiązania klucza publicznego z konkretną osobą.**

Skąd wziąć czyjś klucz publiczny? (2)

- ❖ **Pomysł 1. Spotkanie fizyczne / telefoniczne / videokonferencja (mało praktyczne)**
 - ♦ Poza tym wtedy można ustalić klucz symetryczny, więc po co nam kryptografia asymetryczna?
- ❖ **Pomysł 2. Klucz publiczny dostępny na stronie WWW.**
 - ♦ Bezpieczeństwo oparte na tym, że nikt go nie podmieni!
Konieczna weryfikacja, przykładowo:
 - ♦ Alicja umieszcza na stronie WWW klucz A .
 - ♦ Bob pobiera ze strony klucz A' .
 - ♦ Alicja i Bob weryfikują telefonicznie, czy $h(A) = h(A')$

Skąd wziąć czyjś klucz publiczny? (3)

Powyższe pomysły niepraktyczne dla komunikacją z usługą:

- ❖ Wchodzimy na stronę banku.
- ❖ Bank mówi “mój klucz publiczny = ..., szyfruj do mnie dane tym kluczem”.
- ❖ Skąd wiemy, że łączymy się faktycznie z bankiem?

Certyfikaty

Założmy, że:

- (1) Alicja ma klucz publiczny B i **wie**, że należy on do Boba.
- (2) Alicja wierzy w to, że Bob **odpowiedzialnie** używa podpisów cyfrowych.
- (3) Ma wiadomość “klucz publiczny Charliego to C ” podpisaną kluczem b .

Wtedy:

- (1) \Rightarrow Alicja może zweryfikować, że wiadomość napisał Bob
- (2) \Rightarrow Alicja wierzy, że Bob nie uwierzytelniałby nieprawdy.
- (3) \Rightarrow Alicja wie, że C to klucz publiczny Charliego.

Certyfikaty

Założmy, że:

- (1) Alicja ma klucz publiczny B i **wie**, że należy on do Boba.
- (2) Alicja wierzy w to, że Bob **odpowiedzialnie** używa podpisów cyfrowych.
- (3) Ma wiadomość “klucz publiczny Charliego to C ” podpisaną kluczem b .

to jest certyfikat

Wtedy:

- (1) \Rightarrow Alicja może zweryfikować, że wiadomość napisał Bob
- (2) \Rightarrow Alicja wierzy, że Bob nie uwierzytelniałby nieprawdy.
- (3) \Rightarrow Alicja wie, że C to klucz publiczny Charliego.

Certyfikaty w PGP

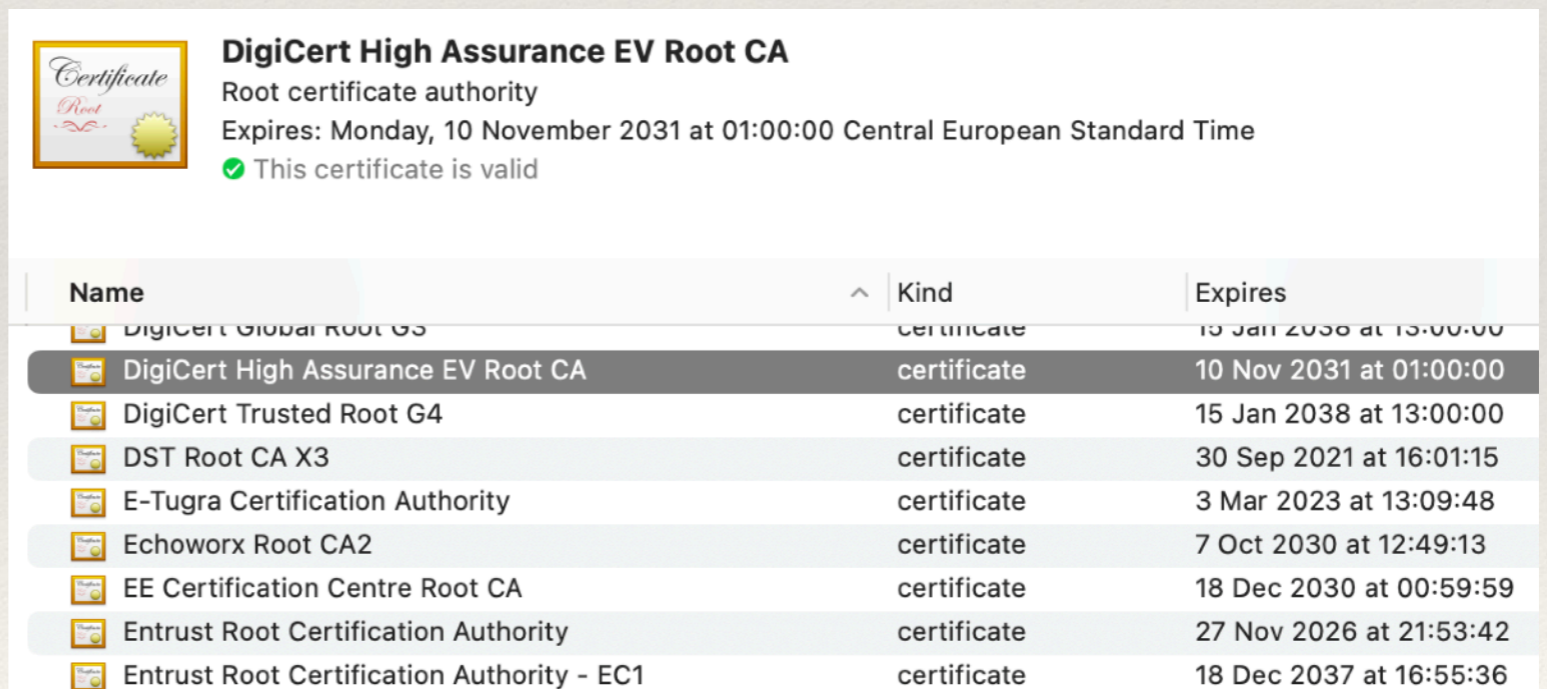
Na stronie WWW Charlie może umieścić:

- ❖ swój klucz publiczny C.
- ❖ certyfikat „klucz publiczny Charliego to C” podpisany kluczami różnych osób.
- ❖ Umożliwia budowanie grafu certyfikacji.
- ❖ Podpisywanie kluczy publicznych: częste w środowisku programistów open source.
- ❖ PGP wykorzystywane do podpisywania oprogramowania.

Certyfikaty dla usług (np. stron www)

- ❖ Certyfikaty generowane przez specjalne (zaufane) urzędy certyfikacji (CA).
- ❖ Można zgłosić się do CA, żeby dostać certyfikat (żeby CA podpisało nasz klucz publiczny).
- ❖ CA powinno zweryfikować, czy jesteśmy tym, za kogo się podajemy.

- ❖ Klucze publiczne CA są wpisane w przeglądarki
- ❖ Zbiory tych kluczy mogą się różnić przeglądarkami.

DigiCert High Assurance EV Root CA
Root certificate authority
Expires: Monday, 10 November 2031 at 01:00:00 Central European Standard Time
✔ This certificate is valid

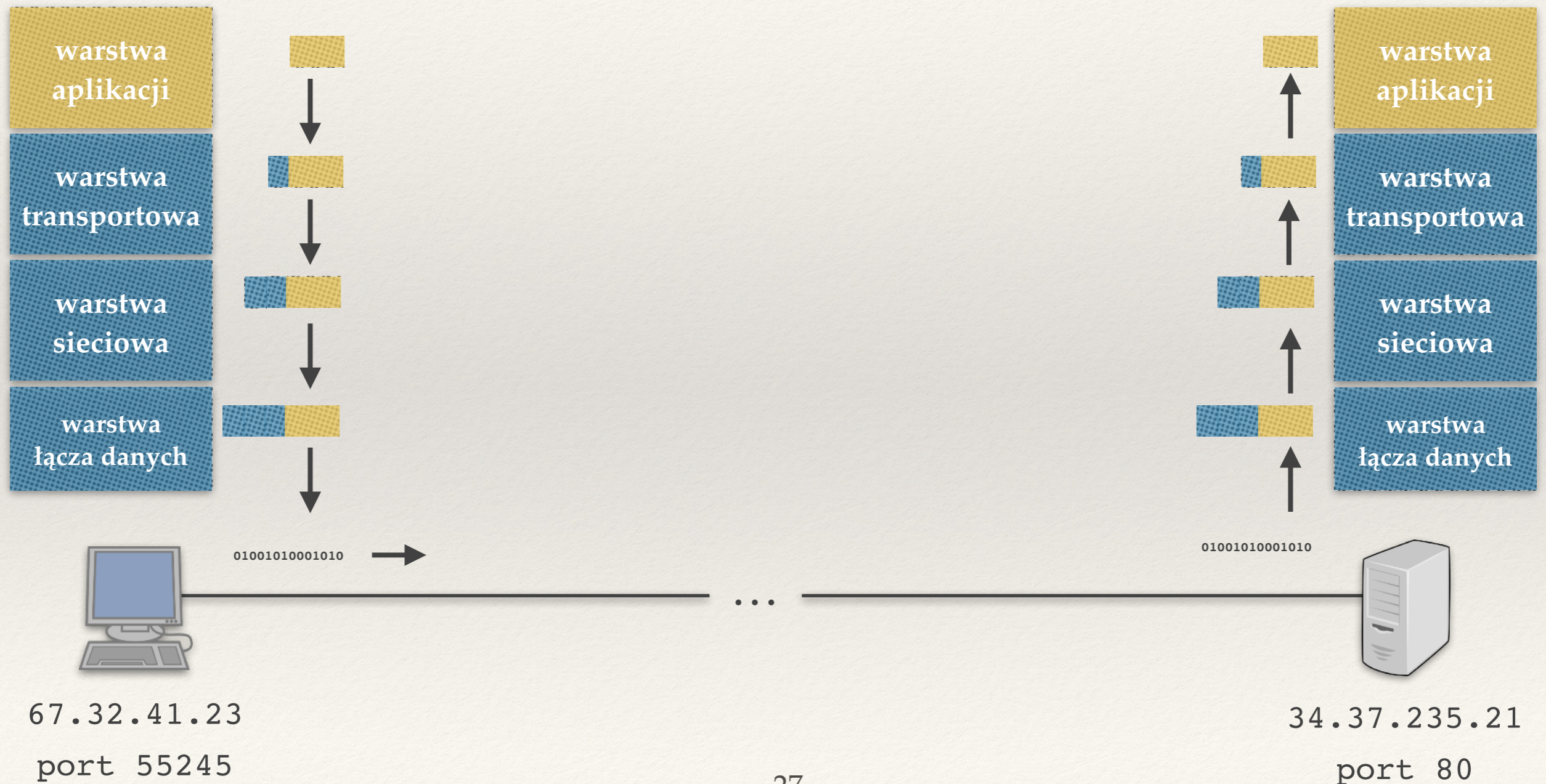
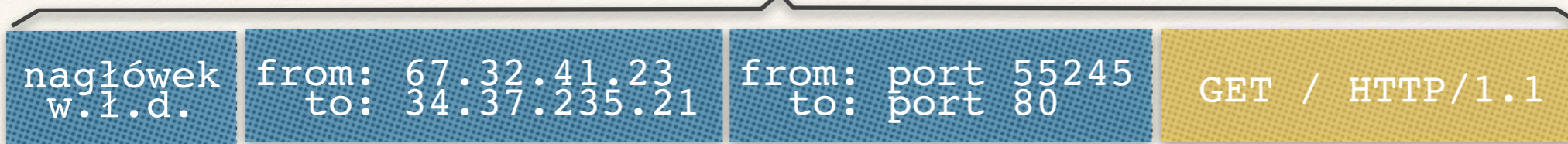
Name	Kind	Expires
DigiCert Global Root G5	certificate	15 Jan 2050 at 13:00:00
DigiCert High Assurance EV Root CA	certificate	10 Nov 2031 at 01:00:00
DigiCert Trusted Root G4	certificate	15 Jan 2038 at 13:00:00
DST Root CA X3	certificate	30 Sep 2021 at 16:01:15
E-Tugra Certification Authority	certificate	3 Mar 2023 at 13:09:48
Echoworx Root CA2	certificate	7 Oct 2030 at 12:49:13
EE Certification Centre Root CA	certificate	18 Dec 2030 at 00:59:59
Entrust Root Certification Authority	certificate	27 Nov 2026 at 21:53:42
Entrust Root Certification Authority - EC1	certificate	18 Dec 2037 at 16:55:36

TLS (Transport Layer Security)

- ❖ Warstwa pośrednicząca pomiędzy warstwą transportową i warstwą aplikacji.
- ❖ Odpowiada za szyfrowanie i uwierzytelnianie.
- ❖ Warianty usługi wykorzystujące TLS mogą działać zarówno na tym samym porcie jak i na osobnym (np. HTTPS = HTTP over TLS, port 443).

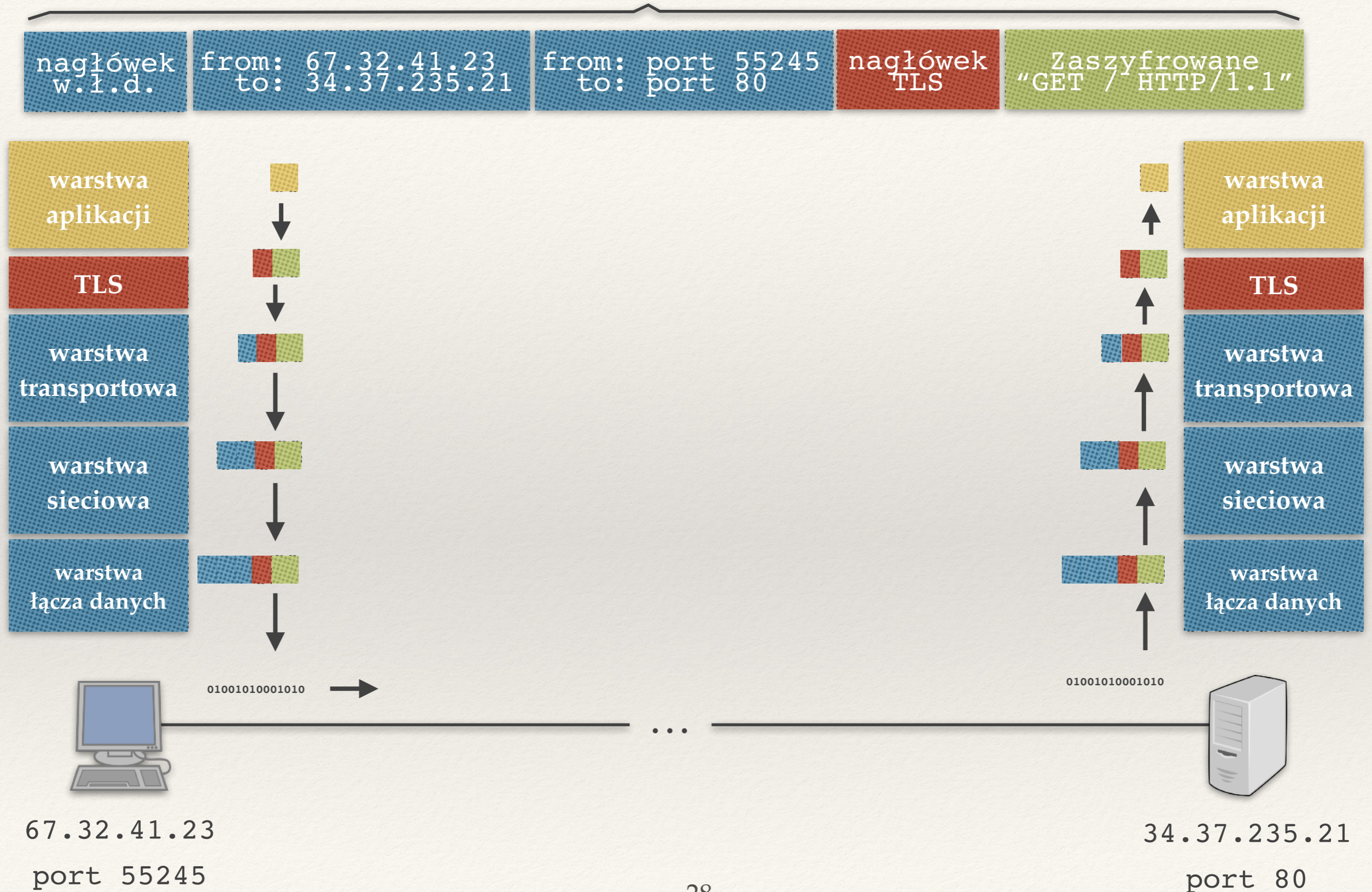
Internetowy model warstwowy: bez szyfrowania

przesyłany pakiet

Internetowy model warstwowy: bez szyfrowania

przesyłany pakiet

Łączenie z serwerem HTTPS

Uwierzytelnianie serwera:

- ❖ Serwer WWW wysyła certyfikat (klucz publiczny + dane o stronie) podpisany przez pewne CA.
- ❖ Przeglądarka sprawdza, czy:
 - ✦ ma klucz publiczny tego CA i sprawdza prawdziwość podpisu CA.
 - ✦ dane o stronie opisują tę stronę, z którą zamierzamy się łączyć.

Od tej pory mamy uwierzytelniony serwer:

- ❖ Szyfrujemy wiadomości dla serwera WWW jego kluczem publicznym
- ❖ Co z odpowiedziami od serwera WWW?
- ❖ Co z uwierzytelnianiem użytkownika?

Uwierzytelnianie użytkownika

Technicznie możliwe w TLS

- ❖ Ale wymagałoby żeby użytkownik też miał certyfikowany klucz publiczny.
- ❖ Zazwyczaj po prostu uwierzytelnianie na poziomie warstwy aplikacji przez parę użytkownik + hasło / token / plik cookie.

Klucze sesji

Serwer też powinien szyfrować dane do klienta

- ❖ Klient zazwyczaj nie ma swojego klucza publicznego.

Rozwiązanie stosowane w TLS:

- ❖ Przeglądarka generuje **symetryczny klucz sesji (np. AES)**
- ❖ Przeglądarka szyfruje go kluczem publicznym serwera WWW i wysyła do serwera WWW.
- ❖ Dalsza komunikacja jest szyfrowana kluczem sesji
- ❖ **Bonus:** szyfrowanie symetryczne jest kilka rzędów szybsze niż szyfrowanie asymetryczne!

Rodzaje certyfikatów

Zwykłe:

- ❖ Łączą klucz publiczny z adresem DNS (jakasdomena.com)
- ❖ Współcześnie można je generować za darmo i półautomatycznie, np. letsencrypt.org

Rozszerzone:

- ❖ Łączą klucz publiczny z kompletem informacji (adres DNS, nazwa instytucji, fizyczny adres instytucji, ...)
- ❖ Powyższa weryfikacja jest płatna.

Dodatek: podpisywanie i szyfrowanie

Podpisywanie i szyfrowanie

klucz publiczny A
i prywatny a

klucz publiczny B
i prywatny b

- ❖ Alicja chce wysłać wiadomość m do Boba.
- ❖ Alicja chce m zarówno podpisać jak i zaszyfrować.
- ❖ **Czy powinna wysłać $E_B(E_a(m))$ czy $E_a(E_B(m))$?**

Wariant 1: podpisz, potem zaszyfruj (schemat)

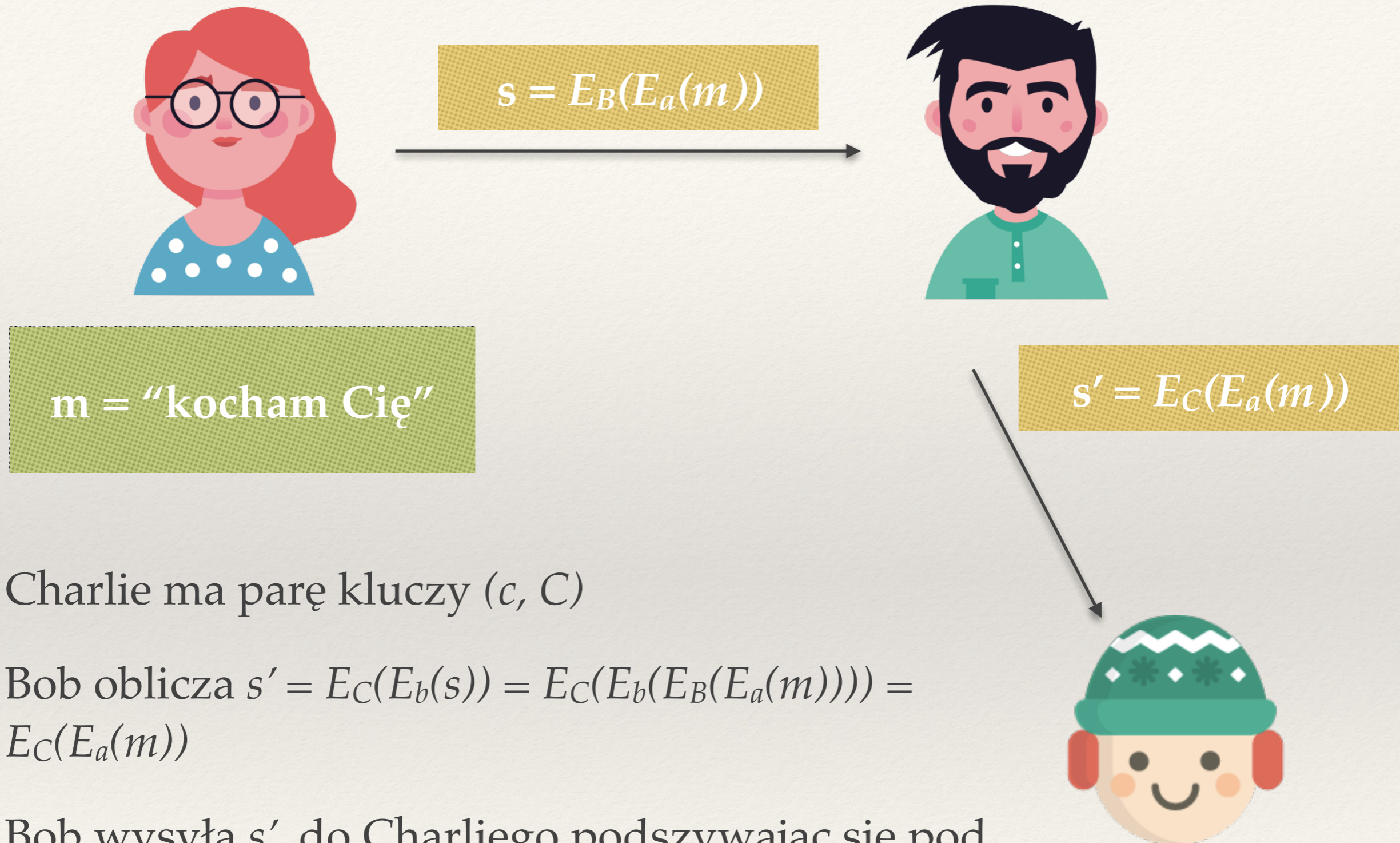

$$s = E_B(E_a(m))$$

$m = \text{“kocham Cię”}$

Wariant 1: podpisz, potem zaszyfruj (problem)

- ❖ Charlie ma parę kluczy (c, C)
- ❖ Bob oblicza $s' = E_C(E_b(s)) = E_C(E_b(E_B(E_a(m)))) = E_C(E_a(m))$
- ❖ Bob wysyła s' do Charliego podszywając się pod Alicję

Wariant 2: zaszyfruj, potem podpisz (schemat)

$$s = E_a(E_B(m))$$

$m =$ "mój genialny
pomysł to ..."

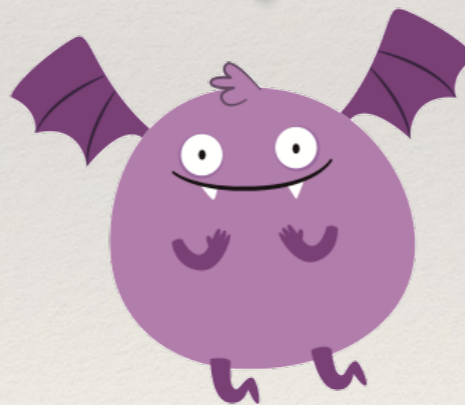
Wariant 2: zaszyfruj, potem podpisz (schemat)

$$s = E_a(E_B(m))$$

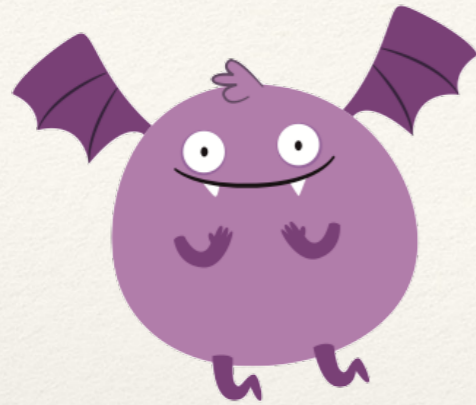

$m =$ "mój genialny pomysł to ..."

podśłuchuje s

Wariant 2: zaszyfruj, potem podpisz (problem)

$$s' = E_c(E_B(m))$$

$m = \text{“mój genialny pomysł to ...”}$

- ❖ Adwersarz przechwytuje wiadomość Alicji $s = E_a(E_B(m))$
- ❖ Adwersarz ma swoją parę kluczy (c, C)
- ❖ Adwersarz oblicza i wysyła
 $s' = E_c(E_A(s)) = E_c(E_A(E_a(E_B(m)))) = E_c(E_B(m))$

Jeden ze sposobów naprawy

$$s = E_a(E_B(m))$$

$m = \text{„mój genialny pomysł to ...”}$

- ❖ Atak nie zadziała, jeśli Alicja zmieni wiadomość na:
„To ja, Alicja. Mój genialny pomysł to ...”.
- ❖ **Automatyzacja:** podpisz, zaszyfruj, podpisz, tj. wyślij
 $s = E_a(E_B(E_a(m)))$.

Dodatek: atak urodzinowy

List rekomendacyjny (schemat)

- ❖ Alicja chce rekomendować na stanowisko osobę X.
- ❖ Plan Alicji (Alicja jest bardzo zajęta osobą):
 - ♦ Zlecić napisanie listu (wiadomości m) Charliemu.
 - ♦ Sprawdzić, czy m zawiera rekomendację osoby X.
 - ♦ Obliczyć i dać Charliemu $p = E_a(h(m))$.
 - ♦ Charlie powinien wysłać $(m, p) = (m, E_a(h(m)))$ do pracodawcy.
- ❖ Charlie preferuje osobę Y i postanawia zaatakować funkcję skrótu h :
 - ♦ Funkcja h generuje 80-bitowy skrót.
 - ♦ Charlie mogłby napisać list m' polecający Y, taki że $h(m') = h(m)$ i wysłać (m', p) .
 - ♦ $(m', p) = (m', E_a(h(m))) = (m', E_a(h(m')))$, tj. jest poprawnie podpisana.
 - ♦ Ale znalezienie m' to sprawdzenie ok. 2^{80} wiadomości (nierealistycznie dużo).

List rekomendacyjny (problem)

- ❖ Założyliśmy, że Charlie **najpierw** wygeneruje m , a **następnie** będzie szukać m' , takiego że $h(m') = h(m)$. Koszt: sprawdzenie $\approx 2^{80}$ wiadomości.
- ❖ Charlie może wygenerować dwa zbiory wiadomości, oba o liczności $\approx 2^{40}$ wiadomości.
 - ♦ M_X : wiadomości polecające X
 - ♦ M_Y : wiadomości polecające Y
 - ♦ Z prawdopodobieństwem $\Omega(1)$ istnieją $m \in M_X$ i $m' \in M_Y$, takie że $h(m') = h(m)$ (ćwiczenie).
- ❖ **Atak urodzinowy**: analogia do tzw. paradoksu urodzin.

Lektura dodatkowa

- ❖ Kurose & Ross: rozdział 8.
- ❖ Tanenbaum: rozdział 8.

Zagadnienia

- ❖ Czym szyfrowanie symetryczne różni się od asymetrycznego?
- ❖ Na czym polega bezpieczeństwo przy szyfrowaniu asymetrycznym?
- ❖ Opisz algorytm RSA.
- ❖ Czy różni się szyfrowanie od uwierzytelniania?
- ❖ Co to jest atak powtórzeniowy?
- ❖ Czy w szyfrowaniu asymetrycznym szyfrujemy kluczem publicznym czy prywatnym?
- ❖ Na czym polega podpisywanie wiadomości? Jakim kluczem to robimy?
- ❖ Jak można wykorzystać podpisy cyfrowe do uwierzytelniania?
- ❖ Czy HMAC można wykorzystać do uwierzytelniania? Czy HMAC jest podpisem cyfrowym?
- ❖ Dlaczego lepiej podpisywać funkcję skrótu wiadomości niż samą wiadomość? Z jakim ryzykiem się to wiąże?
- ❖ Co to są certyfikaty? Co to jest ścieżka certyfikacji?
- ❖ Co to jest urząd certyfikacji (CA)?
- ❖ Jak SSL/TLS zapewnia bezpieczeństwo połączenia?
- ❖ W jaki sposób w SSL następuje uwierzytelnienie serwera, z którym się łączymy?
- ❖ Czym różnią się certyfikaty zwykłe od rozszerzonych?
- ❖ Co to są klucze sesji? Po co się je stosuje?
- ❖ Co to są kolizje kryptograficznej funkcji skrótu?
- ❖ Na czym polega atak urodzinowy?
- ❖ Na jaki atak narażone jest podejście, w którym wiadomość najpierw szyfrujemy a potem podpisujemy?